

Ảnh hưởng của môi trường làng nghề lụa Vạn Phúc đến sức khỏe người dân

○ NGUYỄN MANH HIẾU, LÊ PHƯƠNG NAM, HOÀNG THỊ HẰNG
Khoa Kinh tế và Phát triển Nông thôn, Học viện Nông nghiệp Việt Nam

Những năm gần đây, tình trạng ONMT ở phường Vạn Phúc diễn ra đặc biệt nghiêm trọng, đặc biệt là ô nhiễm nguồn nước và tiếng ồn. Trong quá trình sản xuất sử dụng hóa chất, thuốc nhuộm để tẩy, in, nước thải dịch nhuộm sau các công đoạn sản xuất không được xử lý đổ thẳng ra cống rãnh và xả xuống sông Nhuệ gây ô nhiễm tầng nước mặt. Ngoài ra, tiếng ồn phát sinh do vận hành máy dệt, quần sợi và do sự va chạm của thoi trong khi dệt, giồng sợi gây ảnh hưởng lớn đến sinh hoạt và đời sống của người dân.

Bài viết nhằm đánh giá ảnh hưởng của môi trường làng nghề Vạn Phúc đến sức khỏe người dân tại phường Vạn Phúc, quận Hà Đông, TP. Hà Nội, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm giảm thiểu ONMT làng nghề Vạn Phúc.

Phương pháp nghiên cứu

Chọn điểm nghiên cứu

Phường Vạn Phúc có dân số 15.713 người, mật độ 6043 người/km². Vạn Phúc là một làng nghề đã có từ lâu đời và nổi tiếng với những mặt hàng lụa truyền thống chất lượng cao. Ở nơi đây, môi trường đang bị ô nhiễm trầm trọng do ảnh hưởng của việc phát triển làng nghề. Nước bề mặt chảy qua rác thải, thấm thấu vào đất gây ONMT đất và nước

nghiêm trọng, gây mất mỹ quan và ảnh hưởng đến sức khỏe con người trong khu vực.

Phương pháp thu thập số liệu

Nguồn số liệu thứ cấp được thu thập từ báo cáo KT-XH của phường Vạn Phúc. Nguồn thông tin sơ cấp được thu thập thông qua 50 mẫu phiếu điều tra hộ sản xuất với các nhóm quy mô khác nhau. Để phản ánh được sự ảnh hưởng của phát triển làng nghề đến môi trường tại Vạn Phúc, nhóm nghiên cứu đã thu thập tài liệu thông qua khảo sát trực tiếp từ cán bộ của phường và người dân sống trong khu vực.

Phương pháp phân tích và xử lý số liệu

Để phân tích và xử lý số liệu, các phương pháp nghiên cứu truyền thống đã được sử dụng như: Phương pháp thống kê mô tả, phương pháp phân tích so sánh, phương pháp chuyên gia chuyên khảo. Bên cạnh đó, nghiên cứu còn sử dụng phương pháp ĐTM để đo lường mức độ ô nhiễm tại làng nghề Vạn Phúc.

Kết quả và thảo luận

Qua thực tế điều tra ở các xưởng dệt của các hộ gia đình cho thấy các xưởng này hiện nay đang ưa chuộng dệt các loại mặt hàng như lụa hoa, the, vân, lĩnh, sa tanh. Chỉ có một số hộ sản xuất là chuyên dệt các loại lụa truyền thống và lụa cao cấp, sử dụng các

mẫu cổ trong sản xuất lụa. Nhìn chung, qua điều tra 50 hộ, chỉ có khoảng 2-3 hộ dệt các loại lụa cao cấp vì loại lụa này đòi hỏi tay nghề cao, chịu khó tỉ mỉ, sản phẩm này lại bán chậm, đòi hỏi vốn lớn, nên ít hộ tập trung sản xuất mặt hàng này. Hầu hết các hộ theo điều tra đều dệt các loại lụa phổ thông, mẫu mã đẹp, giá cả rẻ, phù hợp với người tiêu dùng.

ONMT làng nghề trên địa bàn phường Vạn Phúc đang là vấn đề bức xúc hiện nay, sự ô nhiễm diễn ra ở hầu hết ở các làng nghề với mức độ nặng nhẹ khác nhau, tùy thuộc vào quy mô số lượng hộ sản xuất và loại hình sản phẩm.

Sản phẩm lụa tại làng nghề Vạn Phúc được sản xuất qua 7 bước để ra được sản phẩm lụa hoàn chỉnh. Các chất thải xuất hiện chủ yếu tại bước giặt và nhuộm. Cứ một kg lụa thành phẩm phải mất tới 30 lít nước tẩy rửa, số hóa chất được đưa vào phục vụ cho quá trình nhuộm tạo màu cho lụa luôn chiếm một tỷ lệ cao, cứ 10 kg lụa phải mất tới 300 g hóa chất nhuộm. Tất cả khi sử dụng xong đều được thải trực tiếp ra môi trường, hoàn toàn không qua khâu xử lý chất thải.

Trong các công đoạn của quá trình dệt nhuộm, nước thải là vấn đề nghiêm trọng nhất. Nước thải có chứa hóa chất sử dụng để tẩy

Các triệu chứng bệnh biểu hiện của người dân do bị ảnh hưởng bởi các cơ sở sản xuất

Triệu chứng	Số lượng (hộ)	Cơ cấu (%)
Đau đầu	14	28,00
Khó thở, tức ngực	4	8,00
Ho, hắt hơi	12	24,00
Sốc	1	2,00
Không có ai có triệu chứng	27	54,00

(Nguồn: Số liệu điều tra các hộ dân năm 2016)

Tỷ lệ mắc các bệnh của các hộ điều tra phường Vạn Phúc

STT	Loại bệnh	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)	Chi phí KCB bình quân cho 1 bệnh/1 năm (triệu đồng)
1	Bệnh về tiêu hóa	24	48.00	0,498
2	Bệnh về tim mạch	18	36.00	0,761
3	Bệnh da liễu, đau mắt	10	20.00	0,445
4	Bệnh về đường hô hấp	8	16.00	0,675
5	Bệnh đau đầu, ù tai,...	41	82.00	0,690
6	Bệnh ung thư	11	22.00	1,755

(Nguồn: Số liệu điều tra các hộ dân năm 2016)

trắng, nhuộm màu như Javen, sút, CH_3COOH và các tạp chất có chứa trong tơ tằm. Phần lớn các chất này đều có những ảnh hưởng xấu đối với sức khỏe con người. Dạng chất thải chủ yếu của các sở dệt lụa Vạn Phúc chủ yếu là nước thải có chứa hóa chất và chứa dịch hồ có thể gây dị ứng ở phổi, gây hen suyễn, viêm thùy phổi... Đáng lưu ý là chì và thủy ngân, rất độc hại đối với cơ thể. Theo kết quả xét nghiệm của Khoa hóa học, Đại học Khoa học Tự nhiên cho thấy, mẫu nước ngầm của địa phương này bị nhiễm quá nhiều các thành phần hóa chất. Trong đó nhiều nhất là các chất như N_2CO_3 , CH_3COOH , H_2S , Na_2S . Tất cả các thành phần này đã nhiễm xuống nguồn nước ăn của bà con, căn nguyên chính cũng chỉ do quá trình sản xuất lụa, đặc biệt là khâu tẩy và nhuộm lụa.

Các hộ dân được điều tra về mức độ ảnh hưởng của môi trường đến sức khỏe của họ. Chỉ có 14 người điều tra trong tổng số 50 người (chiếm 28,00%) cho rằng, môi trường hiện nay không độc hại, không ảnh hưởng đến sức khỏe người dân. Các hộ này thường sống xa khu vực sản xuất và sông Nhuệ. Các hộ cho rằng môi trường hiện nay khá ô nhiễm và các chất thải, chất tẩy rửa, rác thải từ quá trình sản xuất đang ảnh hưởng trực tiếp đến họ.

Ngoài những người mắc phải các căn bệnh về đường hô hấp, mắt, viêm mũi, viêm xoang thì những người mắc phải các căn bệnh và tử vong do ung thư mà Trạm Y tế của địa phương biết tới thì trong vài năm trở lại đây khá cao.

Trong thời gian gần đây, tại các làng nghề dệt lụa Vạn Phúc, tỷ lệ người mắc bệnh (đặc biệt là nhóm

trong độ tuổi lao động) đang có xu hướng tăng cao. Theo một kết quả chưa đầy đủ của cán bộ thư ký phường Vạn Phúc cho biết: Tuổi thọ trung bình của người dân tại làng nghề Vạn Phúc ngày càng giảm, thấp hơn từ 5-7 tuổi so với tuổi thọ của các địa phương bên cạnh. Tuổi thọ trung bình của người dân tại làng nghề Vạn Phúc hầu như chỉ gần 65 tuổi, thấp hơn khoảng gần 7 tuổi so với toàn quốc.

Kết luận

Để khắc phục tình trạng sản xuất tại làng nghề Vạn Phúc gây ONMT, làm mất cảnh quan trong khu vực và ảnh hưởng không nhỏ đến sức khỏe người dân, bài viết đã đưa ra các giải pháp: *Một là*, chính quyền địa phương có các biện pháp nhằm nâng cao nhận thức cộng đồng bao gồm cả cán bộ và người dân thông qua các hình thức tuyên truyền hoặc các buổi tập huấn. *Hai là*, xây dựng hệ thống quản lý môi trường phù hợp với điều kiện của làng nghề như áp dụng các mức phí khác nhau cho các hộ có lượng thải khác nhau. *Ba là*, xây dựng quy định về quản lý BVMT, tăng cường kiểm tra, tránh tái phạm.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Hồng Hà. (2015, 12 11). *Hà Nội sẽ xử lý ONMT ở 50 làng nghề*. Retrieved 4 15, 2016, from Doanh nghiệp Việt Nam: <http://doanhnghiepv.vn/ha-noi-se-xu-ly-o-nhiem-moi-truong-o-50-lang-nghe-d60039.html>

Vinh Hùng (2014), *Báo động vấn đề ONMT làng nghề*, Hội Nông dân Việt Nam.

Ngọc Minh. (2015). *Tạp chí Công số và Sự kiện số 1+2/2015 (494)*.

Phường Vạn Phúc, *báo cáo KT-XH năm 2015* phường Vạn Phúc, quận Hà Đông, Hà Nội.

Sở TN&MT Ninh Bình (2014), *Kết quả quan trắc môi trường*. ■